

Veselības ministrija

Brīvības iela 72 k-1, Rīga, LV-1011, tālr. 67876000, fakss 67876002, e-pasts pasts@vm.gov.lv, www.vm.gov.lv

Rīgā

19.02.2024 Nr. 01-18.2/661

Uz 26.01.2024 Nr.7.2.-3/876

Uz 07.02.2024 Nr.7.2.-3/1244

Latvijas Tirgotāju asociācijai
Bezdūmu nozares asociācijai

Informācijai:
Patērētāju tiesību aizsardzības
centram
Veselības inspekcijai
Valsts policijai

*Par Latvijas Tirgotāju asociācijas
iesniegumu saistībā ar grozījumiem
Tabakas likumā*

Veselības ministrija ir saņēmusi 2024.gada 26.janvārī un 7.febrūrī divas Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – Centrs) pārsūtītas Latvijas Tirgotāju asociācijas (turpmāk – LTA) vēstules - 2024.gada 16.janvāra un 1.febrūra vēstules. Minētajās vēstulēs LTA, norādot uz 2024.gada 11.janvārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā¹ (turpmāk – Tabakas likums), lūdzot sniegt skaidrojumu Centram par izmaiņām regulējumā, kuri attiecas uz dažādu smēķēšanas produktu tirdzniecību, to izvietojumu mazumtirdzniecības vietās, tai skaitā vecuma ierobežojumu un pieļaujamo produktu reklāmu. Vienlaikus LTA informēja, ka sadarbībā ar Bezdūmu nozares asociāciju 2024.gada 22.februārī rīko semināru, kurā aicinātas piedalīties uzraugošās iestādes, lai sniegtu semināra dalībniekiem detalizētu ieskatu par jaunajām izmaiņām Tabakas likumā.

¹ <https://likumi.lv/ta/id/349329-grozijumi-tabakas-izstradajumu-augu-smekšanas-produktu-elektronisko-smekšanas-iericu-un-to-skidrumu-aprites-likuma>

Ņemot vērā augstāk minēto, Veselības ministrija sniedz šādu informāciju par pieņemtajiem grozījumiem Tabakas likumā un iekļautajiem pārejas noteikumiem.

2024.gada 8.februārī stājās spēkā grozījumi Tabakas likumā, ar kuriem Tabakas likumā tika iekļauts vairāku jaunu produktu grupu regulējums, attiecīgi nosakot minētajiem produktiem arī aprites prasības un ierobežojumus. Vienlaikus minētajos grozījumos ir iekļauti vairāki ierobežojumi jau tirgū esošu produktu laišanai tirgū, tāpat precizēta kontrolējošo iestāžu kompetence noteikto prasību un ierobežojumu kontrolē. Vienlaikus minētajām prasībām grozījumos ir noteikti dažādi pārejas periodi, kas atrunāti Tabakas likuma Pārejas noteikumos – 15.-24.punktā. Savukārt tiem grozījumiem Tabakas likumā, kuriem nav noteikts atsevišķs spēkā stāšanās periods Pārejas noteikumos, ir attiecināma spēkā stāšanās vispārējā kārtībā, proti, 20. dienā pēc likuma izsludināšanas, kas šajā gadījumā ir 2024.gada 8.februāris.

Attiecībā uz jauno prasību un ierobežojumu spēkā stāšanos dažādām produktu kategorijām Veselības ministrija sniedz šādu skaidrojumu.

Grozījums Tabakas likuma 1.panta 2.punktā, **papildinot augu smēķēšanas produktiem noteikto definīciju ar karsēšanu**, atbilstoši pārejas noteikumu 15.punktam, **stāsies spēkā 2024. gada 1. augustā**. Tas nozīmē, ka sākot ar 2024.gada 1.augustu uz augu smēķēšanas produktiem, kurus izmanto karsējot, nepieciešams attiecināt visas prasības un ierobežojumus, kas minēti Tabakas likuma 3.,5.,6.,7.,8.,9.,10. pantā un attiecināmi jau šobrīd uz augu smēķēšanas produktiem, kas tiek lietoti izmantojot degšanas procesu.

Grozījums, kas paredz papildināt Tabakas likuma 1.panta 7.punktu ar c)apakšpunktu, **paredzot, ka zem elektroniskām smēķēšanas ierīcēm, tiek klasificētas arī elektroniskas karsēšanas ierīces, stājās spēkā 2024.gada 8.februārī**. Attiecīgi uz elektroniskām karsēšanas ierīcēm no 2024.gada 8.februāra tiek attiecināti Tabakas likuma 3.,6.,8.,9.,10.pantā noteiktie ierobežojumi un prasības, cik tālu tie Tabakas likuma pantu ietvarā skar elektroniskās karsēšanas ierīces. Tas nozīmē, ka jau kopš 2024.gada 8.februāra elektroniskas karsēšanas ierīces nevar pārdot personām, kas jaunākas par 18 gadiem, aizliegts tās pārdot patērētājiem un patērētājiem iegādāties ar distances saziņas līdzekļu starpniecību, nevar tās reklamēt, izplatīt bezmaksas. **Vienlaikus attiecībā uz elektronisku karsēšanas ierīču izvietošanu mazumtirdzniecības vietās pircējiem redzamās vietās (Tabakas likuma 9.panta piektā daļa)**, Tabakas likuma Pārejas noteikumu 18.punkts nosaka pārejas periodu, paredzot, ka minētais aizliegums **piemērojams sākot no 2024. gada 1. augusta**.

Ar grozījumiem Tabakas likumā tiek **noteikts regulējums un aprites prasības jaunai produktu kategorijai - tabakas aizstājējproduktiem**, kas šobrīd tirgū pazīstami kā beztabakas nikotīna spilventiņi. **Grozījumi Tabakas likuma pantos attiecībā uz tabakas aizstājējproduktiem noteiktajām prasībām un ierobežojumiem, kuru ieviešanai nav nepieciešams papildus laiks, stājās spēkā vispārējā kārtībā**. Attiecīgi, sākot jau ar 2024.gada 8.februāri uz tabakas aizstājējproduktiem ir attiecināmas Tabakas likuma 8.pantā noteiktās

prasības attiecībā uz aizliegumu pārdod un iegādāties tabakas aizstājējproduktus personām, kas jaunākas par 18 gadiem, aizliegumus pārdot patērētājiem un patērētājiem iegādāties tabakas aizstājējproduktus, izmantojot distances saziņas līdzekļus. Tāpat no 2024.gada 8.februāra uz tabakas aizstājējproduktu apriti ir attiecināmas 9.pantā noteiktās prasības attiecībā uz aizliegumu tabakas aizstājējproduktu reklamēšanai, piedāvāšanai bez maksas, izvietojšanai mazumtirdzniecības vietās pircējiem redzamā vietā.

Vienlaikus atsevišķām prasībām tabakas aizstājējproduktiem ir noteikts pārejas periods Tabakas likuma Pārejas noteikumos, ņemot vērā, ka normu ieviešanai ir nepieciešams papildus laiks, kā arī Veselības ministrijai, atbilstoši ar grozījumos Tabakas likumā noteikto deleģējumu Ministru kabinetam, ir nepieciešams izstrādāt grozījumus atsevišķos tiesību aktos.

Saskaņā ar Tabakas likumā iekļauto Pārejas noteikumu 17.punktu, **sākot ar 2024.gada 1.augustu tabakas aizstājējproduktu iepakojuma vienībai būs jāpievieno informatīva lapa ar Tabakas likuma 6.panta 6.¹ daļā noteikto informāciju. Vienlaikus sākot ar 2024.gada 1.augustu mazumtirdzniecības vietās, uz pircējiem izsniegtās informāciju lapas, kas minēta Tabakas likuma 9.panta piektajā daļā par konkrētajā vietā tirdzniecībā pieejamiem produktiem, būs jāizvieto brīdinājums par ietekmi uz veselību atbilstoši produkta veidam, iekļaujot informāciju par smēķēšanas atmešanu vai lietošanas pārtraukšanu.** Minētā prasība attieksies uz visiem Tabakas likumā regulētiem produktiem.

Attiecībā uz Tabakas likumā iekļauto Pārejas noteikumu 19.punktu, **2024.gada 1.augustā stāsies spēkā vairākas prasības saistībā ar aprites regulējuma noteikšanu tabakas aizstājējproduktiem, kas tiks detalizēti regulētas Ministru kabineta noteikumos - ziņošana Veselības inspekcijai ražotājiem, importētājiem par tabakas aizstājējproduktu sastāvu (5.¹pants), bet tirgotājiem (komersantiem) - par tabakas aizstājējproduktu tirdzniecības vietu (5.¹pants), tāpat uz tabakas aizstājējproduktiem izvietojamā brīdinājuma par ietekmi uz veselību izvietojšanas kārtība (grozījums 7. panta sestajā daļā), kā arī stāsies spēkā noteiktā samaksas kārtība tabakas aizstājējproduktu importētājiem un ražotājiem par Veselības inspekcijas uzraudzības pakalpojumu izmantošanu (grozījums 3. panta sestā daļā).** Ņemot vērā minētos grozījumus Tabakas likumā un doto deleģējumu Ministru kabinetam noteikt detalizētu kārtību, Veselības ministrija jau ir izstrādājusi grozījumu projektus četros tiesību aktos - grozījumi "Ministru kabineta 2016.gada 6.septembra noteikumos Nr.593 "Kārtība, kādā komersants paziņo par elektronisko cigarešu un elektronisko cigarešu uzpildes flakonu tirdzniecības uzsākšanu" (TAP lietas ID - 24-TA-127), grozījumi "Ministru kabineta 2016.gada 5.jūlija noteikumos Nr.440 "Kārtība, kādā sniedz un apstrādā informāciju par tabakas izstrādājumiem, augu smēķēšanas produktiem, elektroniskajām cigaretēm un to uzpildes flakoniem" (TAP lietas ID - 24-TA-180), grozījumi "Ministru kabineta 2022.gada 11.janvāra noteikumos Nr. 24 "Veselības inspekcijas maksas pakalpojumu cenrādis"" (TAP lietas ID - 24-TA-

143) un grozījumi “Ministru kabineta 2016.gada 17.maija noteikumos Nr. 306 “Noteikumi par prasībām uz iepakojumiem izvietojamiem brīdinājumiem par ietekmi uz veselību” (TAP lietas ID - 24-TA-141). Minētie tiesību akti šobrīd no 2024.gada 5.februrā līdz 5.martam ir jau nodoti publiskai apspriešanai Tiesību aktu publiskā portālā (turpmāk – TAP). Vienlaikus norādām, ka saskaņā ar Tabakas likumā iekļauto Pārejas noteikumu 20.punktu, ir noteikts, ka **komersantiem, kas nodarbojas tabakas aizstājējproduktu tirdzniecību par to būs jāpaziņo Veselības inspekcijai līdz 2024.gada 1.septembrim**, balstoties uz kārtību, kas tiks noteikta iepriekš minētajos tiesību aktos, kas šobrīd tiek virzīti TAP portālā.

Vienlaikus specifisku prasību un ierobežojumu spēkā stāšanās termiņš tabakas aizstājējproduktu laišanai tirgū ir noteikts grozījumu Tabakas likumā iekļautajā pārejas noteikumu 24.punktā. **Saskaņā ar šo punktu 2025.gada 1.janvārī stāsies spēkā aprites prasības tabakas aizstājējproduktiem, kā arī kontrolējošo iestāžu kompetence tabakas aizstājējproduktiem un elektroniskām smēķēšanas ierīcēm noteikto prasību un ierobežojumu uzraudzībā** - prasība tabakas aizstājējproduktu sastāvam t.sk. nikotīna koncentrācijai 4 mg un citas sastāva prasības (3.panta 5.¹ daļa), prasība izvietot brīdinājumu par ietekmi uz veselību tabakas aizstājējproduktiem atbilstoši Ministru kabineta noteikumos noteiktajai kārtībai (7.panta 5.¹ daļa), prasība uz tabakas aizstājējproduktu iepakojuma izvietot noteikto informāciju (6.panta 5.¹ daļa), tabakas aizstājējproduktiem un elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm noteikto prasību uzraudzības kompetence Veselības inspekcijai un Centram (12.panta otrās daļas 4. un 10.punkts, ceturtā daļa), kā arī administratīvā atbildība pārākumiem attiecībā uz neatbilstošu tabakas aizstājējproduktu laišanu tirgū un Veselības inspekcijas kompetence veikt administratīvā pārkāpuma procesu šādos pārkāpumos (14.panta vienpadsmitā un divpadsmitā daļa un 15.panta otrā daļa).

Papildus sniedzam informāciju par citiem Tabakas likumā iekļauto grozījumu spēkā stāšanās periodiem. **Saskaņā ar Tabakas likuma Pārejas noteikumu 21.punktu 2025.gada 1.janvārī stāsies spēkā visi Tabakas likumā iekļautie grozījumi, kas saistīti ar pārdošanas un pirkšanas vecuma palielināšanu no 18 uz 20 gadiem.** Vienlaikus šajā pašā datumā stāsies spēkā visi Tabakas likumā iekļautie grozījumi, kas paredz noteikt aizliegumu lietot bezdūmu tabakas izstrādājumus un tabakas aizstājējproduktus vai smēķēt tabakas izstrādājumus, augu smēķēšanas produktus, elektroniskās smēķēšanas ierīces, kā arī glabāt un nodot minētos produktus pilngadīgām personām līdz 20 gadu vecumam, tai skaitā noteiktā administratīvā atbildība un arī uzraugošo iestāžu kompetence.

Tāpat saskaņā ar Tabakas likuma Pārejas noteikumu 23.punktu **2025. gada 1. janvārī stāsies spēkā noteiktais ierobežojumus laist tirgū elektronisko smēķēšanas ierīču šķidrums un tabakas aizstājējproduktus, kas satur aromatizētājus, izņemot aromatizētājus, kas rada tabakas smaržu vai garšu.**

Pielikumā nosūtām tabulas formātā sagatavotu apkopotu informāciju par Tabakas likuma grozījumos iekļautajiem pārejas noteikumiem un normām, kas stāsies spēkā.

Vienlaikus informējam, ka LTA un Bezdūmu nozares asociācijas organizētajā seminārā piedalīsies kolēģi no Veselības inspekcijas Sabiedrības veselības departamenta, Produktu drošuma un tirgus uzraudzības nodaļas, kas par savu dalību jau ir informējuši LTA, kā arī Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vecākā eksperte Sanita Lazdiņa (e-pasts: sanita.lazdina@vm.gov.lv, +371 60005266).

Pielikumā: Informācija ar Tabakas likuma grozījumos iekļauto pārejas noteikumu apkopojumu uz 2 lpp. (Piel_tabgroz_parejas_periodi.docx).

Valsts sekretāra vietniece
veselības politikas
jautājumos (paraksts*)

Antra Valdmane

Sanita Lazdiņa 60005266
sanita.lazdina@vm.gov.lv